

บทที่ 5

ครอบครัวไทย

- แนวคิดสำคัญ
- การเลือกคู่ครอง
- การหมั้น
- การถอนหมั้น
- เงื่อนไขการสมรส
- พิธีสมรส

บทที่ 5

ครอบครัวไทย

- หน้าที่ของครอบครัว
- ลักษณะของครอบครัวไทย
- การอบรมเลี้ยงดูบุตร
- การหย่าร้าง
- สาเหตุของการหย่าร้าง
- สรุป

แนวคิดสำคัญ

- ครอบครัวเกิดขึ้นเพื่อสนองความต้องการทางเพศของมนุษย์ ซึ่งเป็นทั้งความต้องการทางชีววิทยาและความต้องการทางสังคมของมนุษย์
- ครอบครัวไทยมีการวิวัฒนาการเพื่อให้เข้ากับสังคม แต่ยังคงแสดงถึงเอกลักษณ์และลักษณะของสังคมไทย
- สถาบันครอบครัว เป็นสถาบันที่เก่าแก่และมีความสำคัญที่สุดหน่วยหนึ่งของสังคม

ลักษณะการวิวัฒนาการของครอบครัวไทย

- สมาชิกในครอบครัว
- ลักษณะครอบครัว
- จำนวนบุตร
- อายุของสมาชิก
- พึ่งพิงการทำงาน
- พฤติกรรมของคนในครอบครัว

การเลือกคู่ตรง

- ชายและหญิงเริ่มมีความรู้สึกในเรื่องเพศตั้งแต่อายุ 12 ปีขึ้นไป
- การแสดงความรู้สึกของชายและหญิง เช่น
  - การแต่งกาย
  - การเกิดความกระดากอาย
  - การละเมิดประเพณีปฏิบัติเชิงเพศและการแว่วอน
- สังคมไทยสมัยก่อนถือว่าการเลือกคู่เป็นหน้าที่ของบิดามารดาหรือญาติผู้ใหญ่
  - การคลุมถุงชน
  - เป็นเกียรติยศแก่วงศ์ตระกูลของทั้งสองฝ่าย

การเลือกคู่ครอง

- การเลือกสตรีเป็นคู่ครอง

รูปสวย

รวยทรัพย์

นับวิชา

มีมารยาท

ชาติสกุลดี

มีศีลธรรม

การเลือกคู่ตรง

- ผู้หญิงแบบไหนที่อยากได้เป็นภรรยา
- **Ray Macdonald** กล่าวว่า ผู้หญิงที่อยากได้เป็นภรรยา คือ ผู้หญิงที่อยู่ด้วยแล้วสบายใจ มีอารมณ์ขัน อยู่ด้วยแล้วมีความสุข หน้าตาไม่ต้องสวยก็ได้ ให้สวยเป็นนางแบบ แต่ข้างในไม่มีอะไรเลย มองที่สองทีก็เบื่อ แต่ถ้าหน้าตาไม่สวย แต่ถ้าข้างในน่าสนใจ มันจะมีเสน่ห์ให้อยากมองทุกวัน

การเลือกคู่ตรง

- การเลือกผู้ชายปัจจุบันเป็นคู่ชีวิต
- สเปคของผู้ชายปัจจุบันที่ผู้หญิงสนใจ (หลัก 9C)
  - Cash
  - Cellular
  - Credit
  - Chip
  - Condom
  - Car
  - Card
  - Class
  - Condo

การหมั้น

- มีลักษณะเป็นประเพณีนิยมที่ประกาศให้สังคมได้ทราบและรับรู้ถึงการกำหนดตัว โดยแน่นอนว่า ชายและหญิงต่างเลือกกันและกันแล้ว บุคคลอื่นใดจะมาเลือกหรือเกี่ยวพันฉันคู่สาวกับบุคคลทั้งสองซึ่งเป็นคู่หมั้นอีกไม่ได้
- การหมั้นกระทำได้เมื่อชายมีอายุสิบเจ็ดปีบริบูรณ์และหญิงมีอายุสิบห้าปีบริบูรณ์
- ต้องมีผู้เฒ่าผู้แก่
- ต้องมีสินสอดตามที่กำหนด
- ต้องมีหอชั้นหมากหมั้น(ชั้นหมากและชั้นพลู)

การหมั้น

- ของหมั้น คือทรัพย์สินซึ่งฝ่ายชายได้ให้ไว้แก่ฝ่ายหญิง เพื่อเป็นหลักฐานและประกันว่าจะสมรสกับหญิงนั้น เมื่อสมรสแล้วของหมั้นจะตกเป็นสินส่วนตัวของฝ่ายหญิง
- สินสอด คือ ทรัพย์สินซึ่งฝ่ายชายให้แก่บิดามารดาหรือผู้ปกครองฝ่ายหญิง เพื่อตอบแทนการที่หญิงยอมสมรส ถ้าไม่มีการสมรสฝ่ายชายเรียกคืนได้

การถอนหนี้

- หากคู่หมั้นไม่ประสงค์จะแต่งงานกันกับคู่หมั้นของตน ย่อมมีสิทธิที่จะขอถอนหมั้นได้ และเมื่อถอนหมั้นแล้ว ทั้งสองฝ่ายก็พ้นพันธะแห่งการหมั้นนั้น

เงื่อนไขการสมรส

- เงื่อนไขการสมรสมีลักษณะเป็นข้อห้ามการสมรส (Incest-Taboo)
- ชายมีอายุสิบเจ็ดปีบริบูรณ์และหญิงมีอายุสิบเจ็ดปีบริบูรณ์
- ชายหญิงมิได้เป็นญาติสืบสายโลหิตโดยตรงขึ้นไปหรือลงมา เป็นพี่น้องร่วมบิดามารดาหรือร่วมแต่บิดาหรือมารดา
- ชายหรือหญิงมิได้เป็นคู่สมรสของบุคคลอื่นอยู่

เงื่อนไขการสมรส

- ชายหญิงยินยอมเป็นสามีภรรยากัน
- ชายหรือหญิงไม่เป็นคนวิกลจริต
- หญิงหม้ายจะสมรสใหม่ได้เมื่อการสมรสครั้งก่อนสิ้นไปแล้วไม่น้อยกว่าสามร้อยสิบวัน

พิธีสงฆ์

- สังคมไทยมีประเพณีนิยมแต่งงานกันในเดือนเลขคู่ เช่น เดือนสอง เดือนสี่ เดือนหก ยกเว้นเดือนแปดให้เลื่อนไปเดือนเก้าแทน
- เดือนเก้า ถือว่า เจริญก้าวหน้า
- เดือนสิบสอง ไม่นิยมแต่ง เพราะเป็นฤดูกาลผสมพันธุ์ของหมา
- ไม่นิยมแต่งงานวันพฤหัสบดี เพราะเป็นวันครูและวันที่พระพฤหัสบดีจัดแต่งงานของพระจันทร์กับพระอาทิตย์ แต่นางไปเป็นชู้กับพระอังคาร

หน้าที่ของครอบครัว

1. การให้กำเนิดบุตร

- เป็นการสืบต่อและรับช่วงจากราติแห่งระบบครอบครัวในสังคม

2. การอบรมให้เรียนรู้ระเบียบของสังคม

- การรับการศึกษาแบบอรูปนัยจากครอบครัว

3. การปกป้องและการทะนุบำรุงรักษา

- ทางด้านร่างกาย
- ทางด้านคุณภาพ

4. การกำหนดสถานภาพทางสังคม

ลักษณะของครอบครัวไทย

1. ครอบครัวไทยเป็นครอบครัวเดี่ยว (Nuclear Family)

- การซื้อบ้านเป็นเรือนหอ
- การเช่าแมนชั่น

2. ผัวเดียวเมียเดียว (Monogamy)

- เสียทองเท่าหัวไม่ยอมเสียผัวให้ใคร
- เสียทองเท่าหัว ช่วยเอาไปทำผัวเถิด

3. ครอบครัวไทยถือผู้ชายเป็นใหญ่ (Patriarchal Family)

- การตัดสินใจในเรื่องสำคัญ ๆ เป็นหน้าที่ของผู้ชาย

ลักษณะของครอบครัวไทย

4. ครอบครัวไทยมีความเข้มข้นในเรื่องความสัมพันธ์ทางสายโลหิต
(consanguinity)

- สมาชิกภายในครอบครัว มีความสัมพันธ์ทางสายโลหิตอย่างแน่นแฟ้น

5. เด็กเป็นจุดรวมความสนใจของครอบครัว

- ความสนใจของเหล่าวงศ์าคณาญาติ

การอบรมเลี้ยงดูบุตร

1. การอบรมเลี้ยงดูบุตรของครอบครัวที่ยากจน
  - มักปล่อยปละละเลย
  - พ่อแม่ต้องทำงานตัวเป็นเกลียว ไม่มีเวลาเลี้ยงดูลูก
  - พ่อแม่มักจะถือว่า “ลูกจะดีหรือไม่ดีก็สุดแต่บุญของเด็ก”
  - เมื่อเจ็บไข้ได้ป่วย รักษาตามมีตามเกิด “กินยาต้ม อมยาหม้อ”
  - “ตามก็ฝัง ยังก็เลี้ยง”
  - อบรมเลี้ยงดูดี แต่สภาพแวดล้อมรอบบ้านไม่ดี
  - เกิดปัญหาทางสังคมทางอ้อม

การอบรมเลี้ยงดูบุตร

2. การอบรมเลี้ยงดูบุตรของชนชั้นกลาง

- พ่อแม่มีเวลาที่จะเอาใจใส่อบรมสั่งสอนลูกมากกว่าแบบแรก
- พ่อแม่อยู่ในฐานะที่จะสรรหาสิ่งต่างๆ มาบำบัดความต้องการของลูก
- มักเน้นหนักในเรื่องระเบียบและรู้จักการใช้เหตุผล
- ถือคติว่า “เด็กดีอยู่ที่การอบรมสั่งสอน”
- มักมีการวางแผนการศึกษาให้กับเด็กและสนับสนุนให้ลูกได้มีโอกาสศึกษาเล่าเรียนในชั้นสูงๆ
- ปัญหาการอบรมเลี้ยงดูไม่สู้จะก่อให้เกิดปัญหาสังคมมากนัก

การอบรมเลี้ยงดูบุตร

3. การอบรมเลี้ยงดูบุตรของครอบครัวคนชั้นสูง

- พ่อแม่ให้ความเอาใจใส่แก่เด็กอย่างยิ่ง
- “ยุ่งไม่ให้ไต่ ไรไม่ให้ตอม”
- “ลูกของผมเป็นเด็กดี ไม่เคยคิดจะกระทำชั่วแบบนั้นหรอก ”(ข้าบรรณชนคน)
- การอบรมสั่งสอนเน้นในเรื่องมารยาทและการตอบสนองปรนเปรอในสิ่งต่างๆ ที่ลูกอยากได้

การอบรมเลี้ยงดูบุตร

3. การอบรมเลี้ยงดูบุตรของครอบครัวคนชั้นสูง

- บางครั้งกลายเป็นเด็กเสีย (spoiled child) คือ ถูกตามใจมากเกินไป อยากได้
แล้วต้องได้ อยากให้คนอื่นรักและตามใจ
- เด็กเสียมีโอกาสก่อปัญหาร้ายแรงได้ ด้วยฐานะทางเศรษฐกิจและอิทธิพลของ
ครอบครัว

การอบรมเลี้ยงดูบุตร

- ความคาดหวังของสังคมไทยต่อสมาชิกของครอบครัว

1. เป็นบุตรที่ดีของบิดามารดา

ไม่เกียจคร้าน

ไม่นิ่งดูดาย

ไม่ทำความลำบากใจแก่บิดามารดา

ทำให้บิดามารดาได้รับความสบายใจตลอดเวลา

การอบรมเลี้ยงดูบุตร

- ความคาดหวังของสังคมไทยต่อสมาชิกของครอบครัว

2. เป็นศิษย์ที่ดีของครูบาอาจารย์

แนะนำดี

ให้เรียนดี

บอกศิลปวิทยาเพื่อการประกอบอาชีพในภายหน้า

การอบรมเลี้ยงดูบุตร

- ความคาดหวังของสังคมไทยต่อสมาชิกของครอบครัว

3. เป็นเยาวชนที่ดีของสังคม

สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างผาสุก

4. เป็นผู้ที่สามารถดำรงชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ไว้ได้

5. เป็นศาสนิกชนที่ดีของศาสนา

ปฏิบัติตามหลักธรรมคำสอนคำสอนของศาสนาที่ตนนับถือ

การอบรมเลี้ยงดูบุตร

- ความคาดหวังของสังคมไทยต่อสมาชิกของครอบครัว

6. เป็นมนุษย์ที่ดี

รู้จักความถูกต้อง

ความพอดี

ความมีเหตุผล

การควบคุมตนเอง

ความรับผิดชอบ

การอบรมเลี้ยงดูบุตร

- ความคาดหวังของสังคมไทยต่อสมาชิกของครอบครัว

6. เป็นมนุษย์ที่ดี

ความซื่อตรง

ความเสียสละ

ไม่เห็นแก่ตัว

ละเอียดใจและเกรงกลัวต่อการทำความชั่ว
ทั้งในที่ลับและที่แจ้ง

การอบรมเลี้ยงดูบุตร

- ความคาดหวังของสังคมไทยต่อสมาชิกของครอบครัว

6. เป็นมนุษย์ที่ดี

ความมีระเบียบวินัย

ความตรงต่อเวลา

ความขยันหมั่นเพียร

การหย่าร้าง

- อดีต เป็นเรื่องที่น่าอับอายขายหน้า
- การหย่าร้างทำได้ยาก
- เพื่อเห็นแก่ชื่อเสียงวงศ์ตระกูล ผู้ใหญ่ที่ไปสู่ขอ
- สามีภรรยาทะเลาะกัน ต้องฝืนอยู่ด้วยกัน
- เป็นกรรมเก่า?
- คดีฟ้องหย่า ตาม ป.พ.พ.มาตรา 1500

สาเหตุของการหย่าร้าง

1. ค่านิยม

ชายกับหญิงมักมีค่านิยมที่แตกต่างกัน

ค่านิยมความหรูหรา

ค่านิยมตระหนี่ถี่เหนียว

ค่านิยมพอเพียง

เกิดปัญหาค่าใช้จ่ายภายในบ้าน

เพลงบาปบริสุทธิ์(คาราบาว)

สาเหตุของการหย่าร้าง

2. ความเป็นตัวของตัวเอง

บางครอบครัวสามีและภรรยา มักไม่ค่อยยอมก้มหัวให้แก่กัน
สมาชิกในครอบครัวต้องเสียสละส่วนตัวเพื่อครอบครัว
ชิงก็รา ขำก็แรง

3. การศึกษา

ชายและหญิงมีแนวโน้มที่จะเลือกคู่ครองผู้ซึ่งมีระดับการศึกษาสูง
ทัดเทียมกับตน
ความแตกต่างเรื่องการศึกษานำมาซึ่งการหย่าร้าง
ระดับความคิดที่แตกต่างกันมากเกินไป
ปรับเข้าหากันไม่ได้

สาเหตุของการหย่าร้าง

4. สถานะทางเศรษฐกิจ

4.1 ความแตกต่างของสถานะทางเศรษฐกิจระหว่างสามีกับภรรยา
เกิดการระแวงเรื่องการกอบโกยทรัพย์สินของอีกฝ่ายหนึ่ง
การยุแหย่จากญาติพี่น้องยังทำให้เกิดการระแวง

4.2 ความยากจน

เกิดจากการแสวงรายได้มาไม่พอกินพอใช้ภายในครอบครัว

สาเหตุของการหย่าร้าง

5. การงานอาชีพ

5.1 อาชีพของสามี ที่ต้องเดินทางบ่อย ๆ

พนักงานภาคสนาม

พนักงานขาย

ศิลปิน

ตำรวจ

รถไฟ

ไปรษณีย์

ฯลฯ

สาเหตุของการหย่าร้าง

4. สถานะทางเศรษฐกิจ

5.2 อาชีพของภรรยา

อาชีพกลางคืน ที่ต้องเข้ากะต่างกัน

สามีกับภรรยาขาดความใกล้ชิดสนิทสนมกัน

เกิดปัญหาการระแวง

นักร้อง

สาวเชียร์เปียร์

พนักงานต้อนรับ

พนักงานขาย

แอร์โฮสเตส

พยาบาล

สาเหตุของการหย่าร้าง

6. เรื่องชู้สาว

เกิดมาชาติหนึ่งต้องหาความสุข

การยกย่องชายไทยในอดีตที่มีภรรยาหลายคน

7. ความสัมพันธ์ในครอบครัว/เครือญาติ

แม่ผัวกับลูกสะใภ้(เลื้อยสองตัวอยู่ถ้ำเดียวกันไม่ได้)

แม่หึงหวงลูกชาย

พ่อตากับลูกเขย

พี่เขยกับน้องเมีย

สาเหตุของการหย่าร้าง

8. อบายมุข

สุรา

การเล่นการพนัน

เกมส์

สาเหตุของการหย่าร้าง

9. การไม่มีบุตร

ตกลงกันไม่ได้

เป็นหมัน

สุขภาพร่างกาย

ค่านิยม

สาเหตุของการหย่าร้าง

10. มีบุตรผิดปกติ

มีอาการผิดปกติทางประสาท

พิการตั้งแต่กำเนิด

พิการช้าซ้อน

ความอับอาย

ค่าใช้จ่าย

การดูแล